

**A magyar kormány és az igazságügyi hatóságok válasza
a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés
Megelőzésére létrejött Európai Bizottság (CPT) küldöttségének
2003. május 30.-június 4. között
Magyarországon tett látogatásáról készített jelentésére**

A magyar kormány és az igazságügyi hatóságok válasza

a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrejött Európai Bizottság (CPT) küldöttségének

2003. május 30.-június 4. között

Magyarországon tett látogatásáról készített jelentésére

Köszönettel vettük a CPT 2003. május 30.-június 4. közötti látogatásáról készített 2003. november 18. napján kelt igen alapos, előre mutató jelentését, az ajánlásokat és észrevételeket, megjegyzéseket.

A Magyar Köztársaság igazságügy-minisztere IM/BV/2004/EFEL szám alatt 2004. február 3. napján írásban, majd szóban is kinyilvánította, hogy „a CPT megállapításait és ajánlásait a Magyar Kormány rendkívül komolyan veszi.” AZ igazságügyi tárca vezetése egyik fő feladatának tekinti az ajánlásokban foglaltak megvalósítását, hogy az elmúlt időszakban elért eredményeket – megfelelően a CPT elvárásainak is – tovább javítsa.

A magyar hatóságok mindenekelőtt külön köszönetet mondanak a CPT tevékenységéért, és azért is, hogy a küldöttség nem csupán a hiányosságokat róta fel, de elismerte az eddigi erőfeszítéseket és az elért eredményeket is. A jelentés megállapításait, ajánlásait, megjegyzéseit elfogadják. Közülük csak az alábbiakhoz kívánnak külön megjegyzést, kiegészítést fűzni, a már megtett intézkedésekről számot adni, egyben tájékoztatást nyújtani mindazokról a kérdésekről, melyek tekintetében azt a CPT igényelte.

A.

A Belügyminisztérium irányítása, felügyelete alatt álló intézményeket érintő megállapításokról

I. Az előzetes megjegyzésekhez

A CPT kívánatosnak tartja, hogy azokban az esetekben, amikor előzetesen letartóztatott személyeket rendőrségi fogdában tartanak fogva, a számukra biztosított fogvatartási feltételek azonos színvonalúak legyenek, mint a büntetés-végrehajtási intézetekben. A fogvatartási feltételek terén tapasztalható hiányosságok nem a fogvatartásért felelős rendőri vezetők jó szándékának hiányára, hanem a rendőri szervek kedvezőtlen költségvetési helyzetére, illetve a meglévő épületek műszaki adottságaira vezethetők vissza. Ettől függetlenül az országos rendőrfőkapitány már 2001-ben utasította a fogvatartásért felelős vezetőket arra, hogy fordítsanak mindenkor kiemelt figyelmet a fogvatartás feltételeinek javítására, így különösen az újonnan épült fogdák mielőbbi

beüzemelésére, a tisztasági festések gyakoriságának növelésére, a fogvatartottak élelmezésének minőségére, valamint a helyiségek és a felszerelések tisztán tartására.^[1]

II. A bántalmazásról

A 9. ponthoz:

A CPT megalázónak és lealacsonyítónak minősítette azt a bánásmódot, amikor egy fogvatartottat megbilincsel kézzel, a rendőr által tartott vezetőeszközhöz rögzítve kísérték át a nyílt utcán a fogdából a szomszédos ügyészségre. A rendőrségi objektumon kívüli kísérés esetén a rendőrök számára jogszabály írja elő a kötelező bilincshasználatot.^[2] Egyéb esetekben bilincset csak akkor kell használni, ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolta teszi. A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának^[3] 74. pontja előírja, hogy a rendőr az úgynevezett külső kísérést a rendszeresített felszereléssel, vagyis bilincsről szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzítő övvel hajtja végre. A vezetősíj, a bilincsrögzítő öv más, erre alkalmas – emberi méltóságot nem sértő – eszközzel helyettesíthető. Az Európai Börtönszabályokról szóló ajánlás^[4] 39. pontjának a) alpontja szükség esetén, szállítás (kísérés) közben ugyancsak lehetővé teszi a bilincs alkalmazását, a részletszabályok megalkotását pedig a 40. pontban az érintett államra bízta. Kockázatot rejtene magában, ha a fogvatartottat objektumon kívül bilincs nélkül kísérik a rendőrök. A nyilvánosság szeme láttára végrehajtott kísérésre csak kivételes esetekben kerül sor, például szállítójármű vagy parkolóhely hiánya esetén, illetve olyan, egymáshoz közel elhelyezkedő objektumok között, amikor szállítójármű alkalmazása ésszerűtlen volna. Az Európai Börtönszabályokról szóló ajánlás 50.1. pontjában foglaltak szerint a fogvatartottak szállítása esetén úgy kell eljárni, hogy „a lehető legkevésbé legyenek nyilvánosságnak kitéve”.

A 11. ponthoz:

A CPT kívánatosnak tartaná, ha a fogdaszemélyzet nem viselne „megszokásból”, a fogvatartottak szeme láttára gumibotot és könnygázsprayt, ezeket az eszközöket a láthatás elől célszerű volna elrejteni. Ezen eszközök viselése nem megszokásból történik, hanem belső szabályzat előírásai alapján. A Fogdaszolgálati Szabályzat 18. pontja ugyanis úgy rendelkezik, hogy a fogdaőr feladatát gyakorlóruházatban, gumitalpú cipőben, lőfegyver nélkül, rendőrbottal, vegyi eszközzel és egyéb rendszeresített felszereléssel látja el. A speciálisan kialakított rendőrbot rendkívüli esemény esetén a fogdariasztó rendszer működését kiváltó jelzés adására is szolgál, ezért elhagyása – anélkül, hogy más, mobil támadásjelző eszköz rendszeresítésre kerülne – veszélyeztetné az őrzésbiztonságot. Erre azért is szükség van, mert a rendőrségi fogdák – a büntetés-végrehajtási intézetektől eltérően – külső védelemmel nem rendelkeznek.

III. Fogvatartási feltételek

1. Tárgyi feltételek

A 12-17. pontoz:

- a) A Rendőrség külön is megköszöni a jelentésben Központi Fogdának nevezett budapesti Gyorskocsi utcai fogda elhelyezési körülményeinek javulása okán tett elismerő megállapításokat. A Rendőrség a korszerűsítéseket PHARE támogatásból tudta végrehajtani 2003. évben, de szerepe volt az Országos Rendőr-Főkapitányság Személyügyi Főigazgatósága Egészségügyi és Pszichológiai Egyesített Központjának (továbbiakban: ORFK SZÚF EPEK) is, amely folyamatos ellenőrzésekkel, előzetes szakhatósági véleményezéssel, illetve az átalakítási munkálatok folyamatos figyelemmel kíséréssel segítette elő a pozitív változások bekövetkeztét. Hasonló erőfeszítéseket kívánnak tenni a CPT által még kiküszöbölendőnek ítélt hiányosságok (a gyenge természetes megvilágítás és a rossz szellőzés) esetében is, ám mindennek – ahogyan a 8. ponthoz fűzött kommentárban is szerepel – a pénzügyi források biztosítása az elsődleges feltétele. A fogda ablakainak megnagyobbítása meglehetősen idő- és költségigényes tevékenység. A tervezési-engedélyezési eljárás költsége körülbelül 100 millió forintra rúg, a közbeszerzési eljárás pedig olyan időigényes, hogy a tényleges kivitelezés a döntést követően mintegy három évvel valósulhat meg.
- b) A CPT-t különös aggodalommal töltötte el a Budapest II. és IV. kerületében üzemelő rendőrségi fogdák állapota. A budapesti rendőrfőkapitány elismerte, hogy ezek a fogdák nem felelnek meg a jelenleg hatályos előírásoknak és arról adott tájékoztatást, hogy az említett rendőrkapitányságokon a felújítási munkálatok keretében új fogdákat alakítanak ki. A budapesti II. Kerületi Rendőrkapitányság új fogdája az épületegyüttes közepén található, úgynevezett nyaktag bővítésével kerül kialakításra. A munkálatok szerepelnek a Budapesti Rendőr-Főkapitányság (BRFK) középtávú felújítási tervében, a kivitelezés pedig a szükséges pénzügyi fedezet biztosítása mellett már idén elkezdődhet. A budapesti IV. Kerületi Rendőrkapitányság új fogdája a rendőrkapitányság épületének emeletráépítésével kap megfelelő elhelyezést. A munkálatok szintén a BRFK középtávú felújítási terve alapján, a szükséges pénzügyi fedezet biztosítása esetén 2005-ben kezdődnek.
- c) Egyes esetekben az épületek műszaki adottságai akadályozzák a korszerűsítés végrehajtását. A várakozás nélküli illemhely-használat megvalósítása például nyilvánvalóan a zárkából nyíló mellékhelyiségek által volna elérhető, azonban erre a CPT által meglátogatott fogdaépületek nem alkalmasak. A Rendőrség a jövőben is igyekszik mindent megtenni annak érdekében, hogy a fogvatartottak az illemhelyre jutás nehézségei miatt ne kerüljenek emberi méltóságukat sértő helyzetbe, azonban megnyugtató megoldást csakis új fogdák létesítése jelenthet.
- d) A CPT megállapította, hogy a Rendőrség Központi Fogdájában, a budapesti Gyorskocsi utcai fogdában – a korábbi látogatások esetében tapasztaltakhoz hasonlóan – a fogvatartottak többségét még mindig kettesével helyezik el a zárkákban. A tapasztalatok szerint az egyedül elhelyezett fogvatartottak között nagyobb számban fordul elő szándékos egészségkárosítás, gyakrabban kísérelnek

meg rendkívüli esemény előidézését. Az öngyilkossági kísérletekre szinte minden esetben a zárkatársak hívják fel az őrszemélyzet figyelmét. Az egyedüllet a büntetés-végrehajtási intézményekben büntetés jelleggel bír!^[5] A Fogdaépítési Szabályzat^[6] 19. pontja éppen ebből a célból úgy rendelkezik, hogy egyszemélyes zárkát építeni nem lehet. Megjegyezzük: az Európai Büntetőszabályzat 14.1. pontja azt ajánlja, hogy a fogvatartottakat éjszakára általában egyágyas szobákban helyezték el, azonban kivételként említi az olyan eseteket, amikor „kedvezőbbnek tűnik más fogvatartottakkal való együttmaradásuk”. Mindezek ellenére – a CPT ajánlásának megfelelően – felülvizsgálatra kerül a fogvatartottak elhelyezésének gyakorlata. A Budapesti Rendőr-Főkapitányság vezetőjének közbiztonsági helyettese már intézkedett a budapesti II. kerületi fogdában található keskeny fekvőhelyek szabályoknak megfelelő átalakítására.

- e) A CPT azt javasolta, hogy meleg időjárás esetén a fogdaszemélyzet kapjon utasítást arra, hogy a zárkaajtók tolóablakait (vagyis az ételbeadó nyílásokat) a jobb szellőzés érdekében mindig tartsák nyitva. Ez a kérés azonban ellenkezik a Fogdaszolgálati Szabályzat 5. pontjával, amely úgy rendelkezik, hogy az ételbeadó nyílásokat a szükséges használat idején kívül állandóan zárva kell tartani. E szabálynak biztonsági indokai vannak. A fogvatartottak ugyanis a nyitva hagyott nyíláson keresztül elérhetik és kinyithatják a zárkaajtó zárszerkezetét, láthatják a folyosón tartózkodókat, elkülönített bűntársukkal beszélgetést folytathatnak. Az őr közeledését észlelve lehetőség nyílik a tiltott tevékenység leplezésére. Mindez az őrzésbiztonságot súlyosan veszélyezteti. A meleg időjárás ellen, úgy véljük, a zárkák ablakainak karbantartása a legmegfelelőbb megoldás. Az Országos Rendőr-Főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatósága már korábban utasította a fogvatartásért felelős vezetőket arra, hogy az ablakokat védő, a természetes szellőzést akadályozó, sűrű rácsozat helyett ritkább rácsozatot szereljenek fel.

2. Napirend

A 18-19. ponthoz:

- a) Országos tapasztalat, hogy a rendőrségi fogdák mindegyikében biztosított a napi egy órányi szabad levegőn tartózkodás, ez alól sajnálatos módon éppen a CPT által meglátogatott három fogda kivétel. A levegőn tartózkodáshoz szükséges udvarok létesítését minden esetben az ingatlanok műszaki adottságai, beépítettsége gátolja, de az új budapesti IV. kerületi fogda építéskor sétálóudvar kialakítására is sor kerül. Sajnos azonban gondot okoz a létszámhiány is, amely miatt a fogdaőrök a sétáltatást csak túlszolgálat keretében tudják ellátni.
- b) A CPT hiányosságokat tapasztalt a fogvatartottak napirendje vonatkozásában is és javasolta, hogy a zárkákban szereljenek fel konnektorokat annak érdekében, hogy a fogvatartottak televíziókészüléket üzemeltethessenek. Az Országos Rendőr-Főkapitányság Közbiztonsági Főigazgatósága a CPT kérését a biztonsági kockázat, illetve a rendkívüli események, öngyilkossági kísérletek bekövetkezésének veszélye miatt nem tudja támogatni. Azt azonban megvalósíthatónak tartja, hogy olyan közös helyiségek kialakítására kerüljön sor, amelyekben más, a szabadidő hasznos eltöltését segítő eszközök mellett televízió is üzemeltethető legyen az elkülönítési szabályok betartása mellett.

IV. Egészségügyi ellátás

A 20. ponthoz:

A CPT információi szerint a fogvatartottak több alkalommal panaszkodtak az orvosi ellátás gyenge színvonalára, az orvosok állítólagos elhárító magatartására, a fogászati ellátás problémáira. Az ORFK SZÜF EPEK ezzel kapcsolatos álláspontja az, hogy a fogdai egészségügyi ellátás az egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátást foglalja magában, amely számos, különleges igény (például fizioterápia, eddig halasztgatott kivizsgálások, stb.) teljesítésére nem ad lehetőséget. A fogászati alapellátás a Rendőrség Központi Fogdájában, a Gyorskocsi utcai fogdában heti három napon biztosított, amely a foghúzásokat, illetve a fog eredetű fájdalmak kezelését jelenti. Az extra, esztétikai kezelésekre, fogpótlások elvégzésére nincs lehetőség. Sok fogvatartott nincs ezzel tisztában, így nemegyszer teljesíthetetlen igényeket támasztanak az orvosi ellátással szemben.

A 21. ponthoz:

- a) A CPT szeretne egyértelmű tájékoztatást kapni arról, hogy a fogdaorvosoknak kit kell értesíteniük, ha a fogvatartotton bántalmazásra utaló sérüléseket tapasztalnak. A rendőrségi fogdák 13.) BM rendelet 17. § (3) bekezdése rendjéről szóló módosított 19/1995. (XII. szerint: „Az orvosi vizsgálat során írásban kell rögzíteni a fogvatartotton lévő külsérelmi nyomokat, valamint az azok keletkezési körülményeire vonatkozó, illetőleg a külsérelmi nyomok hiányát megállapító orvosi nyilatkozatot. Ha a fogvatartott azt állítja, hogy bántalmazták, az orvosi

vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek 1-1 példányát a fogvatartást végrehajtó szervnek, illetve a büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyésznek meg kell küldeni.” Azt, hogy milyen szolgálati úton történjék ez, milyen módon, a CPT megelőző látogatását követően tett ajánlás végrehajtására az Országos Rendőr-Főkapitány intézkedése tartalmazza. A már hivatkozott 12/2001. (IV. 4.) ORFK intézkedés 7., 8. és 9. pontjai előírják, hogy ha a befogadáskori orvosi vizsgálat során az orvos a fogvatartotton külsérelmi nyomokat észlel, annak eredetéről a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. Amennyiben a fogvatartott olyan tartalmú kijelentést tesz, hogy sérelmére rendőr követett el bántalmazást, vagy alkalmazott kegyetlen, embertelen bánásmódot, azt az orvos a láttelelen minden esetben rögzíti és a fogvatartottal az iratot aláírattja. Az orvos ezt követően a láttelelet egy példányát az adatvédelmi szabályoknak megfelelően (zárt, lepecsételt, aláírt borítékban) átadja az őrparancsnoknak, majd az irat a fogvatartásért felelős vezető útján továbbításra kerül az ügyészség részére. Az orvos tehát – a CPT információitól eltérően – nem közvetlenül az ügyészt értesíti, hanem először az őrparancsnokot, és az információ a szolgálati út betartásával jut el az ügyészségre. Tekintettel arra, hogy a CPT külön kérte az e rendelkezést tartalmazó dokumentum rendelkezésre bocsátását, a 12/2001. (IV. 4.) ORFK intézkedést mellékeljük. Az Országos Rendőr-Főkapitány intézkedése tehát megelőzte magának a belügyminiszteri rendeletnek, azaz a jogszabálynak a módosítását. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet csak fél évvel később, 2001. október 26.-ától került e tárgyban kiegészítésre.^[7]

- b) A CPT kifogásokat emelt a fogvatartottak TBC és hepatitis C szűrése esetében tapasztalható hiányosságok miatt, valamint a HIV-szűrés megoldatlansága, illetve a mentális problémák kezelése okán. Az ORFK SZÜF EPEK-től kapott tájékoztatás szerint a befogadáskori orvosi vizsgálat során a vizsgálatot végző orvosnak lehetősége van arra, hogy konzultáljon a Rendőrség fogdahigiénikusával, aki szükség esetén intézkedik a fertőző beteg, vagy a fertőző betegségre gyanús fogvatartottak környezetében szükséges járványügyi teendők (elkülönítés, személy-, ruházat-, illetve zárkafertőtlenítés, járványügyi megfigyelés, zárlat, stb.) elvégzéséről. A szűrésre nemcsak orvosi javaslatra, hanem a fogvatartott kérésére is lehetőség van. A fogdaszolgálatot ellátó személyi állomány részére rendelkezésre állnak az AIDS ellen védő egységcsomagok és a különböző egyéni egészségvédelmi eszközök, amelyek pótlása rendszeres.
- A szenvedélybeteg (alkoholfüggő, kábítószer-fogyasztó és kábítószerfüggő) fogvatartottak problémáinak kezelésében jelentős előrelépés történt. Magas szintű egészségügyi ellátásuk, valamint folyamatos gondozásuk egységesítése érdekében az ORFK SZÜF EPEK vezetője 2003. júniusában szakmai állásfoglalást bocsátott ki, amely részletesen meghatározza a kábítószer-fogyasztási szokások feltárására vonatkozó protokollokat, valamint azt, hogy mi a teendő szenvedélybetegség diagnosztizálása esetén. A fogvatartott kérelmére lehetőség van szakképzett pszichológussal folytatott beszélgetésre, aki orvosi ellátást, illetve pszichiáter által elvégzendő vizsgálatot is javasolhat. Mellékeljük a hivatkozott szakmai állásfoglalást.

A 22. ponthoz:

Egyetértés fogadta a CPT-nek azt a megállapítását is, hogy a fogvatartottak egészségügyi dokumentációjának útja kívülállók számára nehezen követhető. Megoldást az egyedi kartotékrendszer bevezetése jelenthet, amelyhez a személyzet adott, már csupán a technikai feltételek (megfelelő számítástechnikai háttér) hiányoznak. Ez a probléma azonban az ún. előzetesházak bevezetésével, vagyis az előzetesen letartóztatottak rendőrségi fogdából büntetés-végrehajtási intézetbe átszállításával megoldódik.

A 23. ponthoz:

A CPT azt tapasztalta, hogy sok esetben előfordul: a fogdaorvosi vizsgálatoknál a fogdaszemélyzet is jelen van, noha elvárható lenne, hogy a rendőri állomány a vizsgálat eseményeit ne lássa és ne is hallja, „hacsak az érintett orvos egyedi esetben mást nem kér”. Ehhez hasonló magyar szabályozás ugyancsak 2001 óta létezik, azonban a logikai sorrendet megfordították és alapszabálynak a fogdaöri jelenlétet, kivételnek a távollétet határozták meg. A szabály úgy szól, hogy amennyiben az őrzés- és személybiztonsági követelményeket nem sérti, a fogvatartott, vagy az orvos kérésére lehetőség van arra, hogy az orvosi vizsgálat, illetve kezelés alatt az őrszemélyzet halló-, és lehetőség szerint látótávolságon kívül legyen. Ebben a kérdésben a döntés az örparancsnok hatáskörébe tartozik.^[8]

Tiszteletben tartják a betegek szeméremérzetét, ugyanakkor elsősorban az őrzés- és személybiztonsági követelményeket kell figyelembe venni, azért pedig az örparancsnok és nem az orvos felel. Több jelzés érkezett arra vonatkozóan, hogy a vizsgálatot végző, magát védtelennek érző orvost (sőt: orvosnőt) félelem töltötte el attól, hogy a fogvatartottal egyedül kell maradnia, mert köztudott, hogy számos orvosi eszköz súlyos sérülés okozására, vagy akár az élet kioltására is alkalmas lehet, másrészt befogadáskor a még ismeretlen fogvatartott reakciói kiszámíthatatlanok lehetnek. Ezért született az a döntés, hogy az őrszemélyzet távolmaradására csak akkor adnak lehetőséget, ha a fogvatartott, vagy az orvos azt kéri. A fogdaszemélyzet jelenléte is szinte kizárólag úgy valósul meg, hogy az orvosi vizsgálatot nem vizuálisan, csak auditíve követi figyelemmel.

A 24-25. ponthoz:

A Rendőrség megítélése szerint az orvosi dokumentáció kezelésének problémája és a gyógyszerosztás gyakorlata együtt kezelendő kérdés. Jelenleg még nem tudják megoldani, hogy a fogvatartottak részére történő gyógyszerosztást mindenhol egészségügyi szakképzettségű személy végezze, addig pedig a dokumentációt a fogdaszemélyzet elől nem zárhatják el, mert ennek következtében a fogvatartottak megfelelő egészségügyi ellátása szenvedne csorbát.

A rendőri szervek az egészségügyi szakképzettségű személy gyógyszer-előkészítésben és gyógyszerosztásban történő részvételét természetesen kívánatosnak és fontosnak tartják, ám a fő problémát továbbra is az jelenti, hogy a rendőr-főkapitányságok nagy

része saját létszámkeretéből, belső átcsoportosítás útján nem tud státust biztosítani egészségügyi szakképzettséggel rendelkező személy gyógyszerosztás céljából történő foglalkoztatására. Az érintettek hangsúlyozzák: az orvos által névre szólóan összeállított, pontos dokumentáció esetén a fogdaőrök által történő gyógyszerosztás sem vet fel aggályokat. Ennek érdekében az ORFK SZÜF EPEK vezetője nyomatékosan felhívta a figyelmet az utólagos ellenőrzést is lehetővé tévő, pontos dokumentálásra. A gyógyszerosztás keretében figyelemmel kell lenni a gyógyszerek fogvatartottak általi felhalmozásának elkerülésére is, ezért a gyógyszerosztást végző személy a gyógyszer bevitelét is ellenőrzi.

V. Egyéb megállapításokról

A 26. ponthoz:

- a) A CPT úgy tartja, hogy szabályként a havi egyórás látogatási idő nem elégséges ahhoz, hogy a fogvatartottak megfelelő kapcsolatot tudjanak fenntartani a külvilággal. Szeretnénk azonban korrigálni, ugyanis a havonkénti 30 perc (alkalmanként 30 perccel meghosszabbítva) a látogatófogadás *minimális* időtartama.^[9] Ennek megfelelően lehetőség van arra, hogy a fogvatartott több alkalommal is fogadjon látogatót, feltéve, ha az a fogda rendjével nem ellentétes, nem veszélyezteti a fogvatartottal szemben folyó eljárást, és – a büntetőeljárás eredményessége érdekében – nem indokolt a fogvatartott látogató-fogadási jogának korlátozása sem.^[10] A látogatófogadások időpontját – az őrzésbiztonság fenntartása, a várakozás, zsúfoltság elkerülése érdekében – az illetékes ügyintéző és a fogdaparancsnok koordinálja.^[11] A védővel és az emberi jogi szervezetekkel folytatott kapcsolattartás nem korlátozható.^[12]
- b) A CPT a fogvatartottak külvilággal történő kapcsolattartása ügyében úgy ítéli meg, hogy a levelek jelentős késéssel való továbbítása az előzetes ellenőrzés számlájára is írható, továbbá nagy teher nehezedik a nyomozókra a levél-ellenőrzés tekintetében. A CPT ezért indokoltnak tartaná, ha ezen ellenőrzési feladatokat a nyomozók helyett a fogvatartottakkal napi kapcsolatban álló őrszemélyzet venné át.

A fogdai férőhelyek száma országos viszonylatban nem teszi lehetővé, hogy valamennyi fogvatartott annak a szervnek a fogdájában legyen elhelyezve, amely egyébként az alapügybeli eljárást is folytatja. A férőhelyek szűkössége okozta nehézségeket tetézi, hogy rendőrségi fogdáknak kerülnek elhelyezésre más, külső szervek (ügyészségi nyomozóhivatalok, katonai ügyészségek, Vám- és Pénzügyőrség, stb.) fogvatartottjai is. Különösen szembetűnő ez a probléma Budapesten, ahol mindössze hét kerületi rendőrkapitányság rendelkezik saját fogdával. A Rendőrség Központi Fogdájában, a budapesti Gyorskocsi utcai fogdában például a fogvatartottak átlagosan fele nem rendőrségi fogvatartott! Az ebben az intézményben lebonyolított levélforgalom 2002. november hónapban 250 darab volt, levelenként 5-10 lappal. Mindebből következően a fogvatartásért

felelős vezetőkre a fogvatartottak levelezésének ellenőrzése aránytalan terhet rótt, hiszen külön ilyen státusszal egyik rendőri szerv sem rendelkezik.

A levelek ellenőrzésének célja másrészt nem pusztán a fogda rendjének, illetve az őrzésbiztonságnak a fenntartása, hanem a szökés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének, illetve újabb bűncselekmény, továbbá a biztonságot sértő vagy veszélyeztető egyéb cselekmény elkövetésének megakadályozása is. A levél ellenőrzése során meg kell állapítani, hogy az tartalmaz-e a fogvatartás biztonságát, a fogvatartás alapjául szolgáló eljárás eredményességét veszélyeztető, vagy bűncselekmény elkövetésére utaló adatot, tárgyat, információt.

A fogvatartásért felelős szerv képviselője aligha tudja minden esetben teljes bizonyossággal megítélni, hogy veszélyezteti-e az eljárás sikerét a fogvatartott küldeményének tartalma. Kirívó esetben az is előfordulhat, hogy a fogvatartott a szabadlábon védekező bűntársával levelezik, akinek kilétét a fogvatartó szerv nem ismeri. Az ellenőrzésre vonatkozó szabályt tehát mindenképpen célszerű volt „megfordítani”, természetesen lehetőséget hagyva arra, hogy a fogvatartásért felelős szerv továbbra is ellenőrizhessen, ha az alapügyben eljáró szerv úgy ítéli meg, hogy ez a mód is elegendő és biztonságos. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendeletet 2003. november 1-jei hatállyal így módosult. Hasonló okok miatt szükséges az ellenőrizhető látogatófogadásoknál az alapügyben eljáró ügyintéző, vagy akadályoztatása esetén a helyettesítésére kijelölt személy jelenléte.^[13]

Felmerült olyan javaslat is a Rendőrség részéről a belügyminiszteri rendelet módosítása során, hogy bizonyos esetekben legyen hosszabb a levelek kézbesítésére irányadó 2 napos határidő. Erre azért lett volna szükség, mert – ahogyan már említettük – azzal indokolták, hogy a férőhelyek szűkössége miatt nincs lehetőség arra, miszerint valamennyi fogvatartott annak a szervnek a fogdájában legyen elhelyezve, amely egyébként az alapügybeli eljárást is folytatja, ezért az ellenőrzés több időt igényel. Javasolták a határidők növelését úgy, hogy a jogszabály tegyen különbséget aközött: a fogvatartás helye megegyezik-e vagy eltér-e az alapügyben eljárást folytató szerv székhelyétől.

A 27.-28. ponthoz:

A jelentés szerint a CPT-vel az egyik nyomozó azt közölte, hogy „ő mindig *elolvasná* az előzetes fogvatartásban lévők védőikhez írt leveleit”. A CPT tisztázó magyarázatot kér e kijelentés vonatkozásában. Magyarázatot adni azonban nem áll módunkban, tekintettel arra, hogy a kijelentés feltételes módban hangzott el, megszületésének körülményeiről semmilyen további információval nem rendelkezünk. A CPT maga is úgy fogalmaz, hogy „ez a gyakorlat, *ha valóban létezne*, elfogadhatatlan lenne”. A fogvatartottak védővel folytatott levelezése sérthetetlen, azt tartalmi szempontból ellenőrizni tilos.^[14] Ha a Rendőrség állományából ezt a szabályt valaki megsérti, azzal szemben az illetékes vezető minden esetben megteszi a szükséges intézkedéseket.

Ugyanez volna a helyzet akkor is, ha a személyi állomány tagjai a fogvatartottaktól – többletjogosultságok biztosítása végett – ajándékot kérnének, vagy fogadnának el. A vezetők a beosztotti állomány figyelmét erre a jövőben is rendszeresen fel fogják hívni.

A 30.-31. ponthoz:

A fogvatartás nyilvántartási módját a magyar hatóságok felülvizsgálták, a CPT által a II. és III. kerületi rendőr-kapitányságokon talált helyzetre is figyelemmel az ügyészség további, az egész országra kiterjedő vizsgálatot tart, melynek során a jelenlegi szabályozásnak és gyakorlatnak a CPT által kívánatosnak tartott megváltoztatását kezdeményezi már az eddigi vizsgálati tapasztalatai által is alátámasztottan.

B.

Az Igazságügyi Minisztérium irányítása, felügyelete alatt lévő intézményekkel kapcsolatos megállapításokról

I. Az előzetes megjegyzésekhez

A 32.-33. ponthoz:

A zsúfoltság csökkentése érdekében az igazságügyi kormányzat az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltságáról és a büntetés-végrehajtási népesség inflálódásáról szóló R. (99) 22. alapelvek alapján a következő intézkedéseket tette:

A Büntetőtörvénykönyv módosításra került. A módosítás nyomán a korábban a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizártak egy részénél ismét lehetővé vált a feltételes szabadságra bocsátás. Ennek eredményeként az engedélyezett feltételes szabadságra bocsátottak létszáma a 2002. évi 6372 esethez képest 2003-ra 8803-ra (33 %) nőtt.

Szintén a módosítás következtében az ítélet kiszabásakor a büntetési tételen belül a bírák már nincsenek a középértékhez kötve. Ez a körülmény hosszabb távon a börtönben töltött összidőt csökkenti, így a zsúfoltság mérséklésének egyik eszköze.

Az alternatív büntetések alkalmazásának gyakorlatától szintén várható, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek zsúfoltsága csökken.

Az új büntetőeljárásról szóló törvény 2003. július 1-jén lépett hatályba. A bevezetésre kerülő új kényszerintézkedéseknek köszönhetően az előzetesen letartóztatottak létszáma 2003. év végére 553 fővel csökkent. Óvadék ellenében 147 fő került szabadlábra.

A büntetőpolitikai intézkedések hatására a börtönnépesség a megelőző évhez képest 1331 fővel (7,4 %) csökkent.

A büntetés-végrehajtási (továbbiakban: bv.) intézetek befogadó képessége 90 fővel csökkent. Ez azonban csak átmeneti csökkenés, amelyet két intézetben szükségessé vált felújítási munkák indokoltak. A felújítások befejezése újabb 291 korszerű férőhely felhasználását teszi lehetővé.

Az átmeneti férőhelycsökkentés ellenére a bv. intézetek telítettségi mutatója javult – 157 %-ról 145 %-ra csökkent.

Az előzetes letartóztatás maximális tartamának meghatározásától is várható a zsúfoltság enyhülése, ugyanakkor számolni kell azzal is, hogy a törvény egy később hatályba lépő rendelkezése értelmében 2005-től a rendőrségi fogdákból az ott tartózkodó előzetesen letartóztatottak a bv. intézetekbe kerülnek át.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságán külön szervezeti egység szervezi a fogvatartottak elosztását az egyes bv. intézetek telítettségére is figyelemmel. Amennyiben egy-egy intézet kapacitását meghaladja a fogvatartotti létszám, gondoskodik az átcsoportosításról.

Az igazságügyi miniszter ismerve a fogvatartotti létszámot, a zsúfoltságot, feladatul szabta annak vizsgálatát, milyen intézkedésekkel lehet a fogvatartottak közérzetét jelentősen befolyásoló tényezőknél változtatni. Ezt követően az élelmezési normát és pótlékot 10 %-al emelték. Ennek hatására az étrend változatosabb lett, a fogvatartottak gyakrabban kaphatnak gyümölcsöt, rostos üdítőt, vitamindús ételeket. A személyes szükségletekre fordítható összeg növelésre került, így fogházban és átmeneti csoportban a munkadíj 90 %-át, börtönben 85 %-át, fegyházban 80 %-át fordíthatják a fogvatartottak szükségleti cikkek vásárlására. Valamennyi fogvatartott részére a költségvetés biztosítja az alapvető tisztálkodási cikkeket. A meleg vízzel el nem látott zárkákban elhelyezett fogvatartottak részére a fürdés számát hetente egyről kettőre növelték. Szervezési intézkedésekkel biztosították, hogy a fogvatartottak gyakrabban vehessék igénybe a kondicionáló termeket, a szabad téren kialakítható sporteszközök felszerelését. Feladatul határozták meg, hogy a fogvatartottak és a hozzátartozók közötti telefonálási alkalmak száma és időtartamának növelése érdekében helyezzenek el több nyilvános távbeszélő készüléket az intézetekben. Ezt követően meghatározásra került, hogy a fogvatartottak hetente legalább egy alkalommal, alkalmanként 5 perc időtartamig használhatják a készüléket kapcsolattartásra. Felülvizsgálták a napirendet annak érdekében, hogy a különböző fogvatartotti csoportok tevékenysége ne azonos időpontban történjen (pl. ébresztő, stb.). Intézkedtek a csendes pihenő bevezetésének lehetővé tételére végett, továbbá, hogy az intézetekben a jogszabályban minimumként meghatározott gyakoriságon túl kaphassanak csomagot.

A fogvatartottak szabadulása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése érdekében újjászerveződött és 2003. július 1-jétől megkezdte működését a hivatásos pártfogó felügyelői szolgálat.

Az elmúlt évben a fejezeti kezelésű kormányzati beruházásokban biztosított előirányzat új beruházások elindítását nem, csupán a már megkezdett építkezések folytatását,

illetve befejezését tette lehetővé, amelyek férőhelybővítés mellett, korszerűbb kultúraltabb elhelyezést is biztosítanak.

A 2072/1998. (III. 31.) és a 2147/2002. (V. 10.) számú Korm. határozatokban meghatározott feladatoknak megfelelően – a 2003-as feladatok közül – a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet „B” objektumában már 2002. évben kialakításra került a Fiatalkorúak Regionális Intézete.

Befejeződött a Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet építése, az új 214 fő befogadóképességű intézet átadására 2003. június 26-án került sor.

Folytatódott az 1997-ben a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben megkezdett épület rekonstrukció.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet férőhelybővítésének tervezésére a közbeszerzési pályázat kiírását előkészítették.

A büntetés-végrehajtás intézetrendszer hosszú távú fejlesztésének egyik eleme a Komárom-Esztergom Megyei Bv. Intézet 30 férőhellyel történő bővítése. A jelenlegi helyen az intézet férőhelyeinek növelését – amely a kialakult problémákat csak kis mértékben orvosolja – a városi önkormányzat nem támogatja. Az önkormányzat tájékoztatása szerint a város központjához közeli, de külterületi ingatlan hajlandó térítésmentesen átadni egy új 200-250 fő befogadóképességű intézet építésének céljára. Az ingatlan kiválasztása megtörtént, az átadás-átvételi eljárás megkezdődött.

A költségvetési források hiánya miatt a kormányhatározatokban meghatározottaktól eltérően nem készült, illetve nem kezdődött el:

- Északkelet-Magyarországon az elítélt nők elhelyezésére 100 férőhely kialakítása,
- a Baracscai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet martonvásári alegységének átalakítása, bővítése,
- az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet solti alegységének bővítése,
- a Nagyfai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet bővítése,
- a büntetés-végrehajtás egészségügyi egységei elhelyezési körülményeinek és tárgyi eszközeinek fejlesztése.

Ugyanakkor a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet, Kecskemét, Weber Ede utcai objektuma területén befejeződött az anya és fogvatartása alatt született gyermeke együttes elhelyezésére szolgáló körlet építése. Az épület 20 db WC.-vel, mosdóval, egy zárkaágygal és egy gyermekágygal, valamint pelenkázó asztallal felszerelt, illetve bebútorozott lakózárkát, valamint a szükséges egészségügyi és szociális helyiségeket foglalja magában.

A Public Privat Partnership (továbbiakban: PPP) eljárással megvalósítandó 700 fő befogadóképességű intézettel kapcsolatos előkészítő munkák közül kiemelkedett a vonatkozó kormányhatározat tervezetének előkészítése és szükséges közigazgatási egyeztetése, a lehetséges építési helyszínek felmérése, az építési és működtetési feltételek dokumentációjának összeállítása, valamint a börtön project előzetes pályáztatása.

Az építkezés helyszínének kiválasztásához mintegy 31 – a Központi Vagyonigazgatóság, az önkormányzatok, cégek és magánszemélyek által felajánlott – ingatlant vizsgáltak meg.

A börtön project előkészítése során piaci felmérő, modell értékű pályázat került kiírásra. A megállapított ajánlattételi határidőre 11 cég és cégcsoport adta be ajánlatát, egy cég pedig szándéknyilatkozatot nyújtott be.

Az eljárás a büntetés-végrehajtás részére hasznos és eredményes volt.

A büntetőeljárásról szóló törvény módosításából adódó 2005-től jelentkező fogvatartotti létszámnövekedéssel kapcsolatos feladatok (az előzetes letartóztatott 30, illetve legkésőbb 60 nap után kizárólag bv. intézetben tartható fogva) végrehajtása érdekében a rendőrség által felajánlott fogdákat felmérték és egy rendőrségi objektum (Gyorskocsi utca) átvételére tettek javaslatot. Ennek az objektumnak a felújítása is azonban szükséges. A börtönépítés Magyarországon jelenleg kizárólag pénzügyi kérdés, amelyről a Pénzügyminisztérium dönt.

II. Bántalmazás/durva bánásmód

34.-35.-36. ponthoz:

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben fogvatartottak fegyelmi felelősségre vonására kizárólag a jogszabályi előírásoknak megfelelően lefolytatott fegyelmi eljárás keretein belül kerülhet sor. A fogvatartott fegyelmi felelősségének megállapítása esetén, a fogvatartottnak mind a büntetés-végrehajtási szervezeten belül, mind azon kívül, a jogszabályoknak megfelelő jogorvoslati lehetőségek biztosítottak.

A bántalmazással, durva bánásmóddal kapcsolatban a CPT jelentésének tartalmából az derül ki, mintha a bántalmazás a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III. objektumában jellemző magatartási forma lenne a személyi állomány körében. A 2002. és 2003. évben a személyi állomány tagjai közül összesen 18 esetben 17 fő ellen indult büntetőeljárás "bántalmazás hivatalos eljárásban" bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt. A két év 18 esetéből 14 esetben az intézetparancsnok feljelentése alapján indult meg a büntetőeljárás. A megindított büntető eljárások 83,33 %-át a gyanúsítottak bűnösségének megállapítása nélkül megszüntették. 3 esetben még folyamatban van a büntetőeljárás. Az adatok azt bizonyítják, hogy ilyen jellegű cselekmények az intézetben kis számban történtek, illetve a fogvatartotti panaszok jelentős részben nem bizonyíthatóak. Az intézet vezetése minden esetben szigorúan fellép az ilyen, illetve hasonló jellegű cselekmények gyanúja esetén is, az esetleges elkövetőkkel szemben.

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III. objektumában a 2000. évben rövid idő alatt kellett az objektum működtetéséhez szükséges személyi feltételeket biztosítani. A nagy számban felvett, még szakmai gyakorlattal nem rendelkező személyek képzése,

oktatása, ennek megszervezése hosszabb időt vett igénybe. Az "utcaról" felvett személyek rövid szakmai kiképzés után azonnal éles helyzetben beosztásra kerültek a fogvatartottak őrzésére, kezelésére, ellátására, holott semmilyen gyakorlatuk ebben nem volt. Ma már nagyobb lehetőség van a felvételek esetén "minőségi szelektálást" végezni, különös tekintettel a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 10. § (4) bekezdésére, amely az egyéb feltételeknek történő megfelelésen túl kötelezővé teszi, hogy "a bv. szervezet hivatásos állományú tagjai rendelkeznek azokkal a pszichikai adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket arra, hogy feladatukat a fogvatartott emberek között emberséges módon lássák el".

A törvényi feltételek maximális érvényesítése érdekében a személyi állomány részére történő folyamatos oktatás kiterjed a fogvatartottakkal szemben tanúsítandó helyes bánásmód ismertetésére. Az oktatás színvonalának és hatékonyságának elősegítésére az Országos Parancsnokság 2004. január 1-jétől önálló Oktatási Osztály működtetéséhez biztosított státuszt a Fővárosi Büntetés- végrehajtási Intézetben. A büntetés-végrehajtási szervezet személyi állománya oktatásának átfogó reformja 2004. szeptember 1-jétől kerül bevezetésre. A reform -az Európai Unió gyakorlatnak megfelelően- a nevelési és a pszichológiai ismeretek oktatását kiemelten kezeli.

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 2001. júliusi módosítását követően a büntetés-végrehajtási szervezet munkaerő-piaci helyzete megerősödött, normalizálódott az állománycserélődés üteme. Ezzel megeremődtek az oktatási rendszer stratégiai módosításának alapjai.

Jelenleg hatféle (bevezető, alapfokú, középfokú, bv. felügyelő, bv. főfelügyelő, felsőfokú) képzés folyik. A központilag szervezett belső, szakmai továbbképzések az éves továbbképzési terv szerint valósulnak meg. E képzési rendszerben oktatják, képezik a hivatásos- és a közalkalmazotti állományt is. A képzési rendszer racionalizálása, a képzési tematika korszerűsítése jelenleg folyamatban van.

Az oktatási rendszer korszerűsítésének szükségessége már korábbi igény, amely alapján az egyik első lépésként az Országos Szakképzési Tanács még 1997. decemberében fogadta el a felügyelő és főfelügyelő szakképesítések bevezetésére vonatkozó igazságügy-miniszteri előterjesztést. A felügyelői képzés célja, hogy felkészítse a végrehajtó állományt a körletfelügyelői, biztonsági és munkáltatási felügyelői feladatok ellátására. A főfelügyelői szakképzésnél e mellett megjelenik célként, hogy képessé váljanak a biztonsági, körlet- és munkáltatási főfelügyelői beosztások színvonalas ellátására, az alárendeltségükbe tartozó felügyelői állomány és a fogvatartottak tevékenységének irányítására és ellenőrzésére. A két szakképzés az Országos Képzési Jegyzékben is szerepel.

A felügyelői és a főfelügyelői szakképzésben új elemként jelent meg, hogy az elméleti oktatás mellett gyakorlati képzés is beépült az oktatás rendszerébe. A hallgatók a gyakorlólétszolgálat során az intézeti feladatellátást segítve szolgálatot teljesítenek, melyek tapasztalatait írásban rögzítik. Az intézeti gyakorlat során munkájukat előre kiképzett, legalább két éves bv. gyakorlattal rendelkező gyakorlati oktatók segítik. Az oktatás korszerűsítésével a most működő képzési rendszerhez képest kiemeltebb

szerepet kap a gyakorlati képzés. A képzési javaslat nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az egyén az elméletben tanultakat a gyakorlatban minél hatékonyabban tudja alkalmazni. A felsőfokú végzettséghez kötött szolgálati beosztásokba kinevezettek szinte kivétel nélkül megfelelnek a képesítési követelményeknek. Esetükben - végzettségtől függően - a speciális ismeretek nyújtása jelent feladatot a belső oktatási rendszer számára.

A posztgraduális képzések terén elsődleges szempont a vezetői állomány utánpótlásának tervezése, akik a megfelelő emberi-, szakmai-, vezetői-, pszichológiai képességekkel rendelkező jelenlegi munkatársak közül kerülnek ki. A vezető beosztást betöltőkkel szemben támasztott fokozott elvárások indokolják, hogy - hosszú távon - követelményként határozzák meg az egyetemi végzettséget és legalább egy idegen nyelvből középfokú nyelvvizsga meglétét.

A Büntetés-végrehajtási Szervezet működése során számos hazai és nemzetközi szervezettel kerül kapcsolatba. Együttműködés keretében a különféle szervezetekben, bizottságokban, tudományos üléseken megfelelő szintű és képzettségű szakemberek képviselik a büntetés-végrehajtást. A bv. szakterületek kutatásához, továbbfejlesztéséhez is elengedhetetlen kritérium a magas szintű tudományos felkészültség, a kutatási módszerekben való jártasság.

Kiadás előtt áll a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a büntetés-végrehajtási szakmai oktatás és vizsgáztatás rendszeréről szóló intézkedés tervezete. Az intézkedés egyaránt kiterjed a büntetés-végrehajtási szervezet állományába tartozó hivatásos szolgálati jogviszonyban állókra és a közalkalmazottakra.

A szakmai oktatás rendszerének reformja elsősorban arra irányul, hogy a pályakezdő munkatársak a kiképzés során moduláris rendszerben egymásra épülő elméleti és gyakorlati felkészítésben vesznek részt, ahol az egyes fázisokban részvizsgát, befejezésül szakmai képesítő vagy záróvizsgát tesznek. Jelentősen növekedik a képzésben töltött idő, továbbá folyamatban van a tananyag korszerűsítése is.

III. Fogvatartási feltételek

1. Tárgyi feltételek

39. ponthoz:

a) Fürdési lehetőség

A tusolással kapcsolatban felmerülő problémák megoldására, a jelenlegitől komoly mértékben eltérő gyakorlat kialakítása, a személyi állomány létszámhelyzete, valamint a rendelkezésre álló központi pénzügyi keret miatt nem biztosítható. A nem dolgozó fogvatartottak fürdési lehetőségének bővítésére központi intézkedés történt 2002. szeptemberében. A Fővárosi Büntetés- végrehajtási Intézet vezetése folyamatosan vizsgálja az ezzel kapcsolatos lehetőségek bővíthetőségét. Nyári kánikulában heti 2- 3 alkalommal is engedélyezésre kerül frissítő zuhanyozás valamennyi fogvatartott részére.

Egészségügyi probléma esetén heti 3 alkalommal, illetve szükség esetén naponta a fürdést biztosítják.

b) Szükségleti cikkek

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet az 1-1/80/2002. (IK Bv. Mell. 11.) számú OP intézkedésben előírt kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz, így a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 6. számú mellékletében meghatározott tisztasági cikkeket minden fogvatartott részére térítésmentesen biztosítja. A szükségleti cikkek ingyenes biztosításának elmulasztása miatt konkrét fogvatartotti panaszról nincs tudomásuk.

A 40. ponthoz:

Hívórendszer:

A szinten szolgálatot teljesítő személyzet részéről a rendszer kikapcsolása technikailag nem lehetséges.

Sajnos az előírt büntetés-végrehajtási feladatokhoz elégtelen felügyelői létszám miatt előfordulhat, hogy a személyi állomány a fogvatartott zárkából történő kijelzése után, csak kisebb késedelemmel tud a zárkánál megjelenni. A késedelem azonban nem rendszeres, minden esetben prioritást kap az azonnali, sürgős intézkedést igénylő helyzet kezelése. A kisebb késedelmek teljes megszüntetése csak a felügyelői létszám jelentős növelésével oldható meg. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet vezetése megvizsgálja a kijelző rendszer technikai átalakításának lehetőségét.

A 41. ponthoz:

a) Zsúfoltság

A magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben uralkodó zsúfoltság enyhítésére központi intézkedések történtek, és továbbiak tervezettek. Ennek eredménye már érezhető, 2002. év II. félévében közel 2000 fogvatartott volt elhelyezve a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet három objektumában, 2003. december 31-ére ez a létszám

1652 főre csökkent. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet erre vonatkozóan saját hatáskörben intézkedni nem tud, további javulás csak kormány szintű intézkedésektől várható. A büntetés-végrehajtás szervezete folyamatos erőfeszítéseket tesz a zsúfoltság helyi kezelése érdekében, azonban e problémát a hatályos kormányhatározatok eredményeképpen létrejövő férőhelyek, illetve alternatív büntetések szélesebb körű kiterjesztése és alkalmazása, csak hosszabb távon tudják megoldani. A zsúfoltság enyhítésére, a zárkaságok növelésére a büntetés-végrehajtás meglévő objektumaiban már csak kevés lehetőség van. A zsúfoltság kétségkívül negatívan hat a fogvatartottak közérzetére, azonban a jelenlegi lehetőségeket figyelembe véve csak a fogvatartottak kezelésének, ellátásának javításával tudnak a problémán enyhíteni.

b) Szellőztetés

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet a zárkák szellőzésével kapcsolatban felmerülő probléma megoldásának lehetőségeit - az épület építészeti korlátjait figyelembe véve - megvizsgálta. A zárkák intenzívebb szellőztetése érdekében nyáron a jogszabály által előírt elkülönítési és egyéb biztonsági előírásokat betartva, folyamatosan engedményeket tesz (pl.: az ételbeadó ajtónyílás lenyitása a levegőmozgás elősegítése érdekében). Lényegi változás a III-as objektumban csak a nyílászárók (ablakok) teljes cseréjével, vagy a zárkák mesterséges szellőztetésének, klimatizálásának kiépítésével érhető el. Ezt jelentős nagyságú központosított beruházási pénzből lehet megvalósítani.

2. Napirend

A. 42.-43. ponthoz:

Fogvatartotti foglalkoztatás, szervezett oktatás, kulturális tevékenység: A Fővárosi Bv. Intézetben elsősorban előzetes letartóztatás hatálya alatt álló fogvatartottak kerülnek elhelyezésre, így a társas együttlétek lehetősége az elkülönítési szabályok miatt erősen korlátozott. A kis létszámú fogvatartotti társas foglalkozások szervezése - a fogvatartottak magas létszáma, az intézeti tárgyi és személyi feltételek hiánya miatt - nem mindig oldható meg. A szűkös lehetőségeket figyelembe véve, az intézet vezetése maximálisan támogatja a fogvatartottak számára a különböző foglalkozások, képzések szervezését, lebonyolítását, illetve ezeken való részvételüket.

Az intézetnél az önfejlesztő, csoportos foglalkozásokon való részvétel lehetősége, a fogvatartottak számára folyamatosan javuló tendenciájú. A 2002-2003. év folyamán mindhárom objektumban megszervezésre került a népfőiskolai oktatás. Együttműködési megállapodás keretében a Belvárosi Tanoda tovább bővítette a fogvatartotti oktatás lehetőségeit. A fogvatartottak részére folyamatosan lehetőség van a karitatív és egyházi szervezetek (Magyar Evangéliumi Börtönmisszió, Magyar Vöröskereszt, stb.) foglalkozásain, istentiszteletein az önkéntes részvételre. A nevelők irányításával és szervezésében eseti jelleggel (családi ünnepek előtt) lehetőséget biztosítanak a fogvatartottaknak, hogy kézműves foglalkozásokon családtagjaik részére ajándékokat készítsenek. A színjátszó csoport tagjai, a vallási és nemzeti ünnepekhez kötődően rendszeresen műsort készítenek és adnak elő.

Az önképzés, a szabadidő tartalmas eltöltését szolgálja az intézetben működő, 32.830 kötetből álló könyvtár. A könyvállomány minden évben gyarapodik, elsősorban a karitatív szervezetek felajánlásainak köszönhetően. A kölcsönzések száma mindhárom objektumban fokozatosan emelkedő tendenciát mutat. A sportolási lehetőségek szélesebb körű biztosítása érdekében - az intézet szűkös helyi adottságai mellett - mindhárom objektumban asztalitenisz asztalok kerültek felállításra, továbbá folyamatosan elősegítik a fogvatartottak rendelkezésére álló kondicionáló termek kihasználtságának növekedését.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás után, a pályázati lehetőségek bővülésétől várnak jelentős javulást a fogvatartottak foglalkoztatásának finanszírozására.

A CPT jelentés 44. pontjához:

A Fővárosi Bv. Intézet II. objektuma újjáépítésével kapcsolatos probléma 2004. év folyamán várhatóan megoldódik, mert a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának döntése értelmében a tervezett újjáépítési munkálatokat meg kell kezdeni.

A büntetés-végrehajtási szervezet személyi feltételei javítására megnyíló lehetőség esetén a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet prioritást élvez. Az Intézet 2004. évi állomány táblájában már plusz 4 tiszti és 6 tiszthelyettesi státusz biztosítására került sor. A szakterületeken meglévő személyi állományi létszám minimálisan elegendő a feladatok ellátásához, így intézetben belüli átcsoportosításra nincs lehetőség.

IV. Egészségügyi ellátás

A 45.-46.-47.-48. ponthoz:

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, illetve annak három objektumában elhelyezett átlag 1700 fogvatartott egészségügyi alapellátásának biztosításához a CPT jelentésben feltüntetett 6 orvos, két fogorvos, 2 fogászati asszisztens, valamint 24 ápolónő teljes munkaidőben történő foglalkoztatása, továbbá a két teljes és két részmunkaidős pszichológus alkalmazása – különös tekintettel általában a magyar lakosság számára nyújtott egészségügyi szolgáltatások személyi feltételeire – elvileg bőséges kínálatot jelenthetne. Ugyanakkor figyelembe kell venni az intézet tényleges forgalmi adatait, a cserélődések gyakoriságát, valamint azt a tényt, hogy az országban az összes befogadás 10 %-ára a Fővárosi Bv. Intézetben kerül sor. Nem elhanyagolható szempont az előzetes letartóztatásban lévők körében mutatkozó morbiditási mutatók, a pszicho-szomatikus kórképek magas aránya sem. Fenti okok idézik elő a nagyszámú orvoshoz jelentkezés igényét, amely a CPT által is javasolt felülvizsgálat eredményeként az alábbi változást hozta:

2004. január elsejétől az orvosi létszám egy fővel bővült, az állománytábla szerinti szakdolgozói státuszok száma 29, még egy egészségügyi adminisztrátor is segíti a munkát. Ezen kívül önálló Pszichológiai Osztály szervezet kezdte meg a működését, 5 pszichológusi álláshellyel. Tovább javítja még az ellátás színvonalát, hogy az egészségügyi szakszemélyzet tagjai többségében magasan kvalifikált szakorvosok, szakpszichológusok és szakápolók, illetve szakasszisztensek.

A CPT küldöttsége helyeselte azon változást, amelyet a HIV szűrés kapcsán törvény, illetve egészségügyi tárca rendelet a büntetés-végrehajtás számára is kötelezően előírt. Az eljárás igazodik a magyar gyakorlatban is alkalmazott módszerhez, azaz a szűrés önkéntes és igény szerint anonim. Azoknak, akik kérik a vizsgálatot, majd az esetleges kiszűréseket követően a külső szerv által delegált szakember tájékoztatása nyomán HIV pozitivitásukról tudomást szereznek, joguk van gondozásba vételre. Gondozásukat, szükség esetén gyógyszeres kezelésüket a Fővárosi Szent László Kórház szakemberei végzik. A fenti intézmény könnyebb elérhetősége okán létesült egy minden igényt kielégítő lakóegység Tökölön, a Fiatalkorúak Bv. Intézete telephelyén és annak szervezetében, amely egyáltalán nem tartozik a Bv. Központi Kórházhoz. Amennyiben a fogvatartott AIDS beteggé válik, egyidejűleg kezdeményezve a büntetés-félbeszakítási, illetve kegyelmi eljárást, a Fővárosi Szent László Kórházba szállíttatják át, ahol a gyógykezelés feltételei adottak.

A büntetés-végrehajtási intézetekben nyújtott egészségügyi alapellátás működési, személyi, tárgyi, építészeti feltételeit is az országosan kidolgozott, általános érvényű, minimum normák határozzák meg. Ezek teljesítésének hiányában a kijelölt hatóság, az Állami Népegészségügyi Szolgálat az adott tevékenységre nem ad működési engedélyt. Az üzemeltetés körülményeit rendszeresen ellenőrzik, valamint elvégzik a szakmai munka felügyeleti vizsgálatát is.

E feladat végrehajtásában törvényi felhatalmazás alapján a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Egészségügyi Főosztálya és a bv. intézet egészségügyi szolgálata együttműködik. A szabályokat az igazságügyi, valamint egészségügyi szociális és családügyi miniszter által kiadott együttes rendelet, a tételes feladatokat az országos tisztifőorvos és a bv. országos parancsnoka együttműködési megállapodása tartalmazza. A 2003-ban hatályba lépett törvénymódosítás és a végrehajtásra kiadott közös rendelet, valamint a két szerv (BVOP és ÁNTSZ) vezetőinek megállapodása biztosítja a közegészségügyi standardok érvényesülését.

A fogvatartottakat alanyi jogon illeti meg a társadalombiztosításon alapuló egészségügyi szolgáltatás, amelyre nemcsak a büntetés-végrehajtási szervezet, de más egészségügyi szolgáltatók is kötelezettek. A progresszív betegellátás minden szintje biztosított számukra. Ennek megvalósításához, a fogvatartottak minél magasabb szintű ellátása érdekében a büntetés-végrehajtás egészségügyi intézményei és alapellátó szolgálatai napi munkakapcsolatban állnak a klinikákkal, a fekvő- és járóbeteg szakellátó intézményekkel.

V. Egyéb kérdések

A 49. ponthoz:

Telefonálás

A bv. intézetekben a telefonálásra biztosított időt úgy kell meghatározni, hogy az minden fogvatartott számára elérhető legyen. A minimumként megállapított idő ezt a célt szolgálja.

Nehezen értelmezik a CTP azon megállapítását, hogy az intézetnél biztosított heti 5 perces telefonbeszélgetés korlátozná a fogvatartottak védekezési lehetőségét. A Fővárosi Büntetés- végrehajtási Intézet a fogvatartottak részére minimum 5 perc családi, és 5 perc ügyvédi beszélgetést biztosít hetente. Egyes fogvatartotti csoportok részére a telefonbeszélgetések időtartama a fentiekén túl is engedélyezett (pl.: dolgozó fogvatartottak esetében a családi beszélgetés időtartama 10 perc). A telefonálási lehetőség elsősorban a fogvatartott családi kapcsolatainak fenntartását szolgálja, ezért élhetnek a fogvatartottak azzal a lehetőséggel, hogy az úgynevezett "ügyvédi telefon beszélőt" is családi telefon beszélgetésre használhatják, saját elhatározásból. A fogvatartottak védői hivatali munkaidőben korlátozás nélkül - az ebédidő betartása mellett - bármikor látogathatják ügyfelüket. Ha igazoltan olyan védői egyeztetés szükséges a fogvatartottal, amelynek elmulasztásához jogkövetkezmény fűződhet, eseti jelleggel - munkaidőn túli ügyvédi beszélő is engedélyezhető. A fogvatartott a fentiekén túl, korlátozás és ellenőrzés nélkül folytathat levelezést a védőjével. Indokolt esetben a szakterületi osztályvezető rendkívüli és soron kívüli telefonbeszélgetést is engedélyezhet a fogvatartottak és védőik részére.

A 2004. évben az intézet vezetői tovább vizsgálják, hogy milyen feltételekkel lehetne bővíteni az általános telefonálási lehetőségeket a fogvatartottak részére.

Az 50. ponthoz:

Látogatás

Az intézet vezetése folyamatosan keresi a látogatási körülmények javításának és a látogatási idő kibővítésének a lehetőségét.

A jelenlegi személyi feltétel rendszer mellett a látogatási alkalmak számának, illetve időtartamának növelése intézeti hatáskörben nem lehetséges. A felügyelői létszám feladathoz igazított növelésével látjuk megvalósíthatónak a látogatási lehetőségek bővítését.

A III. objektum látogató helyiségének átalakítása, a biztosított központi pénzügyi keretből 2004. I. félévében megvalósításra kerül. Az új konstrukció lehetővé teszi a nyitottabb látogatói tér kialakítását és javítja a szellőzést.

Az 51. ponthoz:

Levelek késedelmes kézbesítése

Az intézetbe a fogvatartottak részére érkező leveleket két munkanapon belül kell a címzettnek eljuttatni. Ennek a kötelezettségnek az intézet maradéktalanul eleget tesz. A családtagokkal, kapcsolattartókkal folytatott levelezés az intézetnél nem dokumentált, így a levelek késedelmes kézbesítésére vonatkozó, csekélyszámú fogvatartotti panasz megalapozottsága nem bizonyítható.

Az 52. ponthoz:

Külföldi fogvatartott kapcsolattartása

A 6/1996 (VII. 12.) IM rendelet 225. § (2) bekezdése kötelezően előírja, hogy "ha a külföldi elítéltnak nincs letéti pénze, a hozzátartozó részére havonta egy alkalommal - az intézet költségére - küldhet levelet". Ennek a követelménynek a bv. intézet eleget tesz.

Az intézet költségvetési helyzete nem teszi lehetővé, hogy rendszeresen telefonkártyát biztosítson a fogvatartottak részére.

Azonban indokolt esetben - fogvatartott kérelme alapján - a szakterületi osztályvezető az intézet költségére is engedélyezhet telefon beszélgetést. 2003. év folyamán több alkalommal is engedélyezték külföldi fogvatartott részére, az intézet költségén történő telefonbeszélgetést.

Az 53. ponthoz:

IV. biztonsági csoportba soroltak mozgatása

A CPT vizsgálatának időszakában sem volt általános a IV-es biztonsági csoportba besorolt fogvatartottaknál a mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása szabad levegőn tartózkodás során. Egyedi intézkedésként került elrendelésre néhány kiemelten veszélyes fogvatartott esetében.

A parancsnok utasítása alapján a szabad levegőn tartózkodás időtartama alatt a sétaudvaron a fogvatartottal szemben mozgáskorlátozó eszköz ma már nem alkalmazható.

A bilincs mozgáskorlátozó eszközként történő alkalmazása a vonatkozó jogszabályi és országos parancsnoki intézkedések előírásainak megfelelően történik. A biztonsági szakterület vezetői a jogszabályi feltételek fennállása esetén, saját hatáskörben elrendelhetik a fogvatartottal szemben a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazását. Az intézet parancsnoka kiemelt figyelmet fordít a mozgáskorlátozó eszközök jogszerű alkalmazására. A lábbilincs alkalmazásának elrendelését parancsnoki hatáskörbe vonta és csak egyedi és rendkívül indokolt esetben kerül használatra.

A 0114/1997. (IK Bv. Mell. 2.) számú OP intézkedés taxatívén felsorolja azokat az eseteket, amikor kötelezően végre kell hajtani a fogvatartottak személymotoszását. Az

intézkedésben foglaltaktól az intézet nem térhet el. Az intézeteknél a motozás végrehajtásának rendjére, intézeti szabályozására a parancsnok jogosult.

Valóban újragondolást és pontosabb szabályozást igényel az egyes IV. biztonsági csoportba sorolt fogvatartottak esetében a megelőző biztonsági intézkedésként alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz használata a szabad levegőn tartózkodás során. A felülvizsgálat alapján ezek a fogvatartottak az oda és vissza út kivételével nem viselnének mozgáskorlátozó eszközt. Mindenképpen indokolt azonban fenntartani az intézetparancsnokoknak azt a jogát, hogy egyes kiemelkedően veszélyes fogvatartottak esetében (különleges biztonsági körlet, magánelzárás, a fegyelmi és biztonsági elkülönítés egyes esetei) ettől eltérően is intézkedhetnek.

Az intézetnél "szolgálati kutya" kényszerítő eszközként történő alkalmazására kizárólag a vonatkozó jogszabályok előírásai alapján kerülhet sor, erre azonban évek óta nem volt példa. A szolgálati kutyák - nem kényszerítő eszközként történő - alkalmazása a biztonsági rendszer részeként, a biztosítási feladatok ellátása érdekében szükséges. Ez a gyakorlat - mivel a szolgálati kutyák fogvatartottakkal, a köztük lévő rács miatt fizikális kontaktusba nem kerülhetnek - nem aránytalan a felmerülő biztonsági igényekkel szemben.

Az 54.-55. ponthoz:

A női személyzet kérdése:

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény hatálya kiterjed a hivatásos szolgálati viszonyba állókra is, kötelezővé teszi az egyenlő bánásmód követelményének betartását. A szolgálati jogviszony létesítése és fennállása folyamán az intézet semmilyen vonatkozásban (így nemi, faji, vallási, stb. alapon) nem diszkriminál. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 6. § (2) bekezdése értelmében azonban nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a szolgálatteljesítés jellegéből, a szolgálati időből, a rendfokozatból és a beosztásból eredő megkülönböztetés. A jelenlegi szabályozás szerint egy intézkedés végrehajtása nemcsak jog, hanem kötelezettség is. Vannak olyan jogszabály által kötelezően előírt intézkedések, melyek végrehajtása - a jelenleginél nagyobb arányú női felügyelők alkalmazása esetén - a nők és a férfiak eltérő fizikai testfelépítéséből eredően kisérdelmet szenvedne. A CPT ajánlásának a felügyelői állomány vonatkozásában kizárólag létszám növelésével lehetne eleget tenni.

A CPT ez irányú ajánlása megvalósul azokon a szakterületeken, ahol a feladatok ellátása során, a fent kifejtett intézkedési kötelezettség közvetlenül nem áll fenn. Ott ugyanis a nők és férfiak aránya jelenleg is a nők irányába tolódik. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet egyik osztályának személyi állományában 12 női nevelő, 5 női szociális előadó, és mindössze 5 férfi nevelő és 3 férfi szociális előadó teljesít szolgálatot. A nevelők és a szociális előadók munkájuk végzése közben a fogvatartottakkal naponta közvetlen kapcsolatban vannak, így a férfi körleten elhelyezett fogvatartottak minden nap találkoznak az ellentétes nemmel, javítva ezzel a fogvatartott-személyzet interakció szintjét.

Az 55. ponthoz:

Nevelők, szociális előadók

A fogvatartottakkal közvetlenül foglalkozó nevelők és szociális segédelőadók feladatait jogszabályok határozzák meg. A nevelők szakirányú képesítése szolgálati jogviszonyuk létesítéséhez alapkövetelmény. A nevelők is a fogvatartottak legjobb érdekében járnak el. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetnél az egy nevelőre jutó átlag fogvatartotti létszám 90-100fő. A nevelői beosztásban szolgálatot teljesítő személyek általában pedagógus végzettségűek, emiatt, illetve az átlagon felüli empátiás készségük miatt, képesek a fogvatartottak problémáit sajátjukként kezelni. Az egy nevelőre jutó magas fogvatartotti létszám miatt a szakembernek érdeke, hogy a fogvatartott ügyeinek intézésénél "minőségi" eredményt érjen el. Az intézet parancsnokához a nevelői szakszemélyzet feladat ellátásával kapcsolatban, összességében kevés számú és jellemzően nem megalapozott panasz érkezik. A CPT ajánlását figyelembe véve az intézet parancsnoka intézkedett a vezetői szakterületi ellenőrzések számának növelésére és szigorítására.

Az 56. ponthoz:

Öngyilkosság

A büntetés-végrehajtás vezetése suicid prevenciós stratégiája végrehajtása érdekében számos intézkedést vezetett be, amelyek alapján a bv. intézetek belső szabályozásuk során konkrét személyekre, illetve beosztásokra szóló feladatokat határoztak meg.

A fogvatartott által saját személyében sérelem okozása nem fegyelmi vétség. A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a követendő eljárást az alábbiak szerint szabályozta:

Az önkárosító cselekményt elkövetett fogvatartottat úgy kell elhelyezni, hogy lehetőség szerint a zárkában ne maradjon egyedül.

Az egészségét szándékosan károsító fogvatartott orvosi ellátása végett haladéktalanul intézkedni kell.

A nevelő soron kívüli egyéni foglalkozás keretében próbálja meg felderíteni az önkárosító magatartás kiváltó okát, körülményeit az ismétlődés megelőzése érdekében. Ehhez lehetőség szerint vegye igénybe pszichológus és börtönlelkész segítségét.

A zárkában a fogvatartottnál tartható tárgyak körét, a fegyelmi-, illetve biztonsági elkülönítés, valamint a magánelzárás végrehajtásának ideje alatt miniszteri rendelet, illetve a bv. intézet házirendje tartalmazza.

A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet házirendjének rendelkezése szerint a fogvatartott nem csak vallási tárgyú könyvet tarthat magánál a fegyelmi elkülönítés ideje alatt.

Az intézet személyzete a házirendben foglalt szabályoknak megfelelően jár el.

C. Az ügyészség intézkedéseiről

Az 5. és a 29. ponthoz:

Megköszönjük, hogy a CPT pozitívan értékelte a hatékony ügyészi fellépést. Külön köszönettel tartozunk annak kinyilvánításáért, hogy a CPT elismeréssel szól a magyar hatóságok ezen a területen tanúsított lelkiismeretes hozzáállásáról, a fogvatartási helyek ügyészi ellenőrzése Magyarországon rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy jelentősen hozzájáruljon a bántalmazás/durva bánásmód megelőzéséhez és általánosabban fogalmazva, a kielégítő fogvatartási körülmények biztosításához.

A 30.-31. ponthoz:

A CPT azon megállapításával, miszerint a rendőrkapitányságokon a fogvatartási nyilvántartások javításra szorulnak, messzemenően egyetértve, az ügyészség ezt is vizsgálata tárgyává teszi, melynek során egyúttal intézkedéseket kezdeményez a jelenlegi helyzet megváltoztatása érdekében. E körülmény valóban nagymértékben gátolhatja a fogvatartásnak a létesítmények vezetői és a felügyeletet ellátó ügyészek (továbbá más ellenőrző szervezetek) általi ellenőrzését. Nehezítheti a fogvatartottak kapcsolattartását is. Az ügyészek a jövőben még szigorúbban követelik meg, hogy büntetés-végrehajtási intézetben lévő személyeknek rendőrségi fogdába történő visszaszállítását bármilyen okból csak akkor engedélyezik-e, amikor az szigorúan elkerülhetetlen.

Végezetül a Kormány és az érintett hatóságok, szervek hangsúlyozzák, hogy a CPT megállapításai, ajánlásai, megjegyzései elősegítették a magyar hatóságok munkáját, hasznos információkkal szolgált a jelentés. A jó együttműködés fenntartására irányuló tevékenységéért, segítő szándékáért ezúton is kifejezzük a külön köszönetünket. A magyar kormány és a látogatással érintett szervek, hatóságok az európai egységes gyakorlatnak megfelelően kérik a CPT 2003. május 30. június 4. közötti magyarországi látogatásáról készített jelentésére adott jelen válasznak a CPT jelentésével együtt történő közzétételét. Szeretnénk – a sajtóval kapcsolatos kedvezőtlen tapasztalatainkra hivatkozással -, ha az e tárgyban hozott döntésről az érintett szervek és a Kormány illetékesei értesülhetnének először a CPT összekötő útján a sajtó valóságnak megfelelő felvilágosítása és tájékoztatása végett.

(A magyarországi választ az érintett hatóságok írásbeli jelentéseiből, véleményeiből összeállította, majd velük és a kormány illetékes tisztségviselőivel a végleges szöveget egyeztette: dr. Vókó György CPT összekötő.)

^[1] A CPT Rendőrségre vonatkozó ajánlásainak végrehajtása tárgyában kiadott 12/2001. (IV.4.) ORFK intézkedés 12. pontja.

[2] A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III.1.) BM rendelet 82.§ (10) bekezdése.

[3] Kiadásra került a 19/1996. (VIII.23.) ORFK utasítással.

[4] Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 1987. február 12-én elfogadott R (87) 3 számú ajánlás.

[5] Az Európai Börtönszabályokról szóló ajánlás 38.1. pontja a fegyelmi okokból történő elkülönítést, vagyis a magánzárkát olyan intézménynek tartja, amely megrendítheti az elítélt testi és szellemi egyensúlyát, ezért azt kizárólag előzetes orvosi vizsgálat után, az orvos írásbeli igazolása nyomán tartja kiszabhatónak.

[6] 22/1988. (X.24.) BM parancs

[7] A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 17.§ (3) bekezdésében.

[8] A 12/2001. (IV.4.) ORFK intézkedés 4. pontja.

[9] A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 2.§ (1) bekezdésének c) pontja, illetve 3.§ (7) bekezdése szerint.

[10] A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 2.§ (2) és (7) bekezdése alapján.

[11] A Fogdaszolgálati Szabályzat 52. pontja értelmében.

[12] A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 2.§ (2) bekezdése és 3.§ (7) bekezdése alapján.

[13] A Fogdaszolgálati Szabályzat 54. pontja alapján.

[14] A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 6/A. § (4) bekezdése írja ezt elő.